

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK

JMÉNEM REPUBLIKY

Krajský soud v Ostravě rozhodl samosoudkyní Mgr. Janou Volkovou ve věci

žalobkyně: **D. K.**
zastoupena JUDr. Tomášem Chlebikem, advokátem
sídlem Stavbařů 2202/34, 734 01 Karviná

proti
žalovanému: **Ministerstvo práce a sociálních věcí**
sídlem Na Poříčním právu 1, Praha 2

o žalobě proti rozhodnutí žalovaného ze dne 8. 11. 2023, sp. zn. SZ/MPSV-2022/151387-923, č.j. MPSV-2023/236492-923,

takto:

- I. Rozhodnutí Ministerstva práce a sociálních věcí ze dne 8. 11. 2023, sp. zn. SZ/MPSV-2022/151387-923, č.j. MPSV-2023/236492-923, **se ruší** a věc se vrací žalovanému k dalšímu řízení.
- II. Žalovaný **je povinen** zaplatit žalobkyni na náhradě nákladů řízení 2 600 Kč, do 30 dnů od právní moci tohoto rozsudku, k rukám zástupce žalobkyně JUDr. Tomáše Chlebika, advokáta se sídlem v Karviné, Stavbařů 2202/34.

Odůvodnění:

I. Vymezení věci

1. Úřad práce České republiky – Krajská pobočka v Ostravě (dále též „úřad práce“) rozhodnutím ze dne 15. 8. 2022, č. j. 18157/2022/HLU zamítl návrh žalobkyně na změnu

výše přiznaného příspěvku na péči. Proti prvostupňovému rozhodnutí se žalobkyně odvolala a žalovaný rozhodnutím ze dne 8. 11. 2023, sp. zn. SZ/MPSV-2022/151387-923, č.j. MPSV-2023/236492-923 (dále jen „napadené rozhodnutí“) odvolání zamítl a prvostupňové rozhodnutí potvrdil. Žalobkyně s napadeným rozhodnutím nesouhlasí, jelikož žalovaný nerespektoval závazný právní názor vyslovený v rozsudku Krajského soudu v Ostravě ze dne 31. 7. 2023, č. j. 20 Ad 1/2023-39, a neposoudil dostatečně, zda je žalobkyně schopna zvládat jednotlivé základní životní potřeby.

II. Napadené rozhodnutí a rozhodné skutečnosti ze správního spisu

2. Úřad práce rozhodnutím ze dne 31. 10. 2018 přiznal žalobkyni s účinností od srpna 2018 příspěvek na péči ve výši 880 Kč měsíčně s odůvodněním, že žalobkyně potřebuje pomoc při zvládání 4 základních životních potřeb (tělesná hygiena, péče o zdraví, osobní aktivity a péče o domácnost).
3. Dne 9. 12. 2021 podala žalobkyně návrh na změnu výše přiznaného příspěvku na péči. Úřad práce rozhodnutím ze dne 15. 8. 2022, č. j. 18157/2022/HLU (dále jen „prvostupňové rozhodnutí“), žádost žalobkyně zamítl. Proti prvostupňovému rozhodnutí brojila žalobkyně odvoláním, které žalovaný rozhodnutím ze dne 16. 11. 2022, č. j. MPSV-2022/205405-923, zamítl a prvostupňové rozhodnutí potvrdil. Nevyhovění žádosti odůvodnil tím, že žalobkyně z důvodu dlouhodobě nepříznivého zdravotního stavu potřebuje pomoc se zvládáním dvou základních životních potřeb (dále jen „ZZP“), a to ZZP péče o zdraví a péče o domácnost.
4. V průběhu správního řízení proběhla v domácnosti žalobkyně dvě sociální šetření. První z nich se uskutečnilo dne 8. 12. 2021. Podle záznamu z tohoto šetření bydlí žalobkyně sama v přízemí rodinného domu, v jehož zvýšeném přízemní žije s rodinou její sestra, která je pečující osobou. Ke zdravotnímu stavu žalobkyně se v záznamu uvádí, že má problémy se štítnou žlázou, v této souvislosti užívá pravidelně léky, které užívá i na odvodnění, je v péči psychiatra, k němuž ji každé 2 týdny dopravuje pečující osoba autem k aplikaci injekcí. Žalobkyně má lehkou mentální retardaci, trpí schizofrenií a maniodepresivní poruchou a bývá slovně agresivní. Pečující osoba udržuje chod domácnosti, zajišťuje péči o zdraví, přepravu k lékařům, obstarává osobní záležitosti žalobkyně, dohlíží nad provedením hygieny a výměnu ošacení. Pečující osoba nepracuje a je proto žalobkyni téměř neustále k dispozici. K jednotlivým životním potřebám se v záznamu uvádí, že žalobkyně je zcela pohyblivá, pohybuje se bez použití pomůcek, je schopná zvládnout všechny úkony spojené s pohybem, nemá ani problémy s hybností rukou, je schopna v nich uchopovat předměty, přenášet je, manipulovat s nimi. Žalobkyně nemá potřebu provádět tělesnou hygienu, musí k ní být vedena, po vyzvání provede menší osobní hygienu jako je umytí rukou, obličeje, učešání vlasů, provedení ústní hygieny. Pečující osoba na ni musí dle svého sdělení dohlížet, aby vše provedla řádně. Taktéž k celkové hygieně musí být vedena. Hygienu pak provádí ledabyle, má povislé břicho a podle pečující osoby např. na intimní partie špatně dosáhne. U sprchování pomoc a asistenci pečující osoby odmítá. K osobním aktivitám se v záznamu uvádí, že žalobkyně sleduje televizi, čte časopisy, chodí na procházky, účastní se aktivit v rámci obce, ale vždy v doprovodu pečující osoby. Dvakrát týdně dojíždí do sociálně terapeutické dílny Charity Hlučín v Ludgerovicích, kam se dopravuje autobusem.
5. Druhé sociální šetření se uskutečnilo dne 18. 10. 2022. Podle záznamu ze sociálního šetření bydlí žalobkyně ve dvougeneračním rodinném domě společně se svou sestrou a její rodinou.

Žalobkyně má pokoj v přízemí, kde je také místnost se sprchovým koutem, který žalobkyně využívá. Z kompenzačních pomůcek používá žalobkyně pouze plenové kalhotky. Ve vztahu k „mobilitě“ se uvádí, že žalobkyně se pohybuje bez opory, kompenzační pomůcky nepoužívá. Je schopna samostatného stoje, vstávat i usedat. Je schopna měnit polohy, pohybovat se krok za krokem, sama ujde 200 m. Dle sdělení pečující osoby se „bojí náledí“. Sama vyjde i sejde schody, je schopna otevírat a zavírat dveře, dle pečující osoby ale zapomíná zavírat dveře. Je schopna cestovat MHD (4 zastávky), kdy 2x týdně dojíždí sama do chráněných dílen. Je schopna nastupovat a vystupovat z dopravních prostředků. Kromě chráněných dílen je všude dopravována pečující osobou autem. K „orientaci“ se v záznamu o sociálním šetření uvádí, že žalobkyně je schopna rozeznávat a poznávat zrakem a sluchem, na položené otázky odpovídala adekvátně, sdělila správně datum narození, jméno, bydliště, měsíc, věk, jméno a příjmení prezidenta. Byla orientovaná místem, časem i osobou. Samotnou úřední osobu opravila ohledně data šetření. Je schopna se orientovat ve svém přirozeném sociálním prostředí. Dle sdělení pečující osoby má nosit dioptrické brýle kvůli krátkozrakosti, které nosí až po upozornění pečující osoby. Ke „komunikaci“ se uvádí, že žalobkyně byla komunikativní, na položené otázky odpovídala adekvátně, řečenému rozuměla, sluch má v pořádku. Pravidelně se snažila za žalobkyni hovořit pečující osoba, což bylo provázeno gesty a slovy „pššt“. Dle sdělení pečující osoby má dotykový telefon, který používá s pomocí pečující osoby, je schopna napsat SMS, ale musí se jí to nastavit. Je schopna se dovolat, ale činí jí to problémy. Hovor dle pečující osoby přijme až po několikáté. Je schopna podpisu. Delší text nepíše, nemá důvod. Žalobkyně dle svého sdělení v chráněných dílnách mimo jiné navléká perličky, korálky, plní polštářky. Ke „stravování“ se v záznamu uvádí, že na začátku sociálního šetření pečující osoba přinesla žalobkyni snídani (hrnek s pitím a 3 půl krajíce chleba se salámem). Žalobkyně během sociálního šetření snídani snědla a pila z hrnku, pečující osoba dle svého sdělení chystá žalobkyni obědy a večeře. Pečující osoba musí hlídat množství jídla, jelikož žalobkyně nezná míru (pořád by jedla a spala). Je schopna se sama najíst a napít, jí lžící, kterou je schopna jídlo rozdělit. Jídlo nebo potraviny si sama nevezme, vždy musí říct pečující osobě. Je schopna si jídlo přenést. Žalobkyně sdělila, že hodně pije vodu, minerálky atd. Je schopna si vodu napustit do skleničky, je schopna si otevřít a nalít minerálku. Pečující osoba dle svého sdělení hlídá pitný režim žalobkyně. Také ve vztahu k „oblékání a obouvání“ se v záznamu uvádí, že pečující osoba dle svého sdělení chystá žalobkyni oblečení. Žalobkyně se neumí vhodně obléct (stále by nosila znečištěné oblečení) a neumí oděv přizpůsobit počasí (v zimě je schopna jít ven pouze v tričku a na nohou mít nazouvací „kroksy“). Žalobkyně je schopna se sama obléct i svléct, je schopna se sama obout i zout, podle pečující osoby však ne vždy rozezná rub a líc a musí být pečující osobou upozorněna. Ve vztahu k „tělesné hygieně“ je v záznamu poznámka o sdělení pečující osoby, že žalobkyně často „zapáchá“. Žalobkyně se sprchuje vždy ráno ve sprchovém koutě, do kterého je schopna sama vlézt. Pokud se sprchuje sama, je to nedostatečné, není schopna si sama umýt intimní partie. Ve sprchovém koutě je stolička, na kterou žalobkyně dá nohu a pečující osoba umyje intimní partie. Dále ji musí pečující osoba navádět např. ať si umyje hlavu, jelikož žalobkyně nemá potřebu hygieny o svou osobu. Zádá otírá pečující osoba, ostatní části těla žalobkyně. Taktéž musí být žalobkyně vedena u základní hygieny, jelikož by ji sama od sebe nevykonala. Vždy ji upozorňuje pečující osoba, ať hygienu provede a umyje si zuby. Pod dohledem je žalobkyně schopna hygienu provést, zuby si vyčistit, učesat se. K výkonu „fyziologických potřeb“ se uvádí, že žalobkyně je inkontinentní močí, používá plenkové kalhotky, které nosí denně i přes noc. Je schopna si je sama vyměnit. Dle pečující osoby vždy musí být upozorněna, aby si je vyměnila. Výměnu provádí i na posteli, kdy

dochází k znečištění povlečení a následně ho musí pečující osoba vyprat. Žalobkyně sdělila, že potřebu částečně pociťuje, ale ne vždy je schopna včas dojít na WC. Dle sdělení pečující osoby je WC po vykonání potřeby vždy znečištěné, žalobkyně se po vykonání potřeby neočistí, musí být na to upozorňována. K „osobním aktivitám“ se v záznamu uvádí, že žalobkyni plánuje denní aktivity pečující osoba. Žalobkyně dojíždí sama 2x týdně MHD do chráněných dílen, kde je spokojena. V chráněných dílnách mimo jiné navléká perličky, korálky, plní polštářky. Je tam v kontaktu s jinými osobami, jinak je v kontaktu s rodinou v domácnosti. Podle sdělení pečující osoby, pokud žalobkyni nenaplňuje aktivity, většinu dne prospí. Pečující osoba chodí s žalobkyní na procházky, chodí společně nakupovat, chystá potřeby na malování, vystřihování. Žalobkyně neumí pustit televizi, jelikož je napojena na internet, tak vždy požádá pečující osobu.

6. Proti rozhodnutí ze dne 16. 11. 2022 brojila žalobkyně žalobou u Krajského soudu v Ostravě. Ten rozsudkem ze dne 31. 7. 2023, č. j. 20 Ad 1/2023-39, rozhodnutí žalovaného ze dne 16. 11. 2022 zrušil a věc mu vrátil k dalšímu řízení. Krajský soud vyslovil, že závěr žalovaného o tom, že žalobkyně je schopna zvládat ZZP tělesná hygiena, osobní aktivity, orientace, stravování, oblékání a obouvání a výkon fyziologické potřeby ve smyslu § 9 zákona o sociálních službách ve spojení s prováděcí vyhláškou, nemá oporu ve spisech a bez dalšího doplnění neobstojí. V rozsudku podrobně a srozumitelně popsal, na jaké oblasti se má žalovaný zaměřit, popsal jednotlivé nesrovnalosti u konkrétních základních životních potřeb, které bylo potřeba vysvětlit a zhodnotit, zda nemají na zvládání jednotlivých ZZP vliv.
7. Po vrácení věci rozhodoval žalovaný o odvolání znovu. Žalovaný neprovedl nové sociální šetření, nedoplnil nové podklady. Nechal však zpracovat nový posudek posudkové komise Ministerstva práce sociálních věcí. Žalobkyně se jednání posudkové komise nezúčastnila. Posudková komise v posudku ze dne 26. 10. 2023 shledala, že žalobkyně není schopna zvládat základní životní potřeby: osobní aktivity, péči o domácnost a péči o zdraví.
8. Napadeným rozhodnutím žalovaný odvolání zamítl a prvostupňové rozhodnutí potvrdil.

III. Žaloba

9. V žalobě proti napadenému rozhodnutí žalobkyně namítala, že žalovaný nesprávně posoudil její zdravotní stav.
10. Žalobkyně upozornila, že ve věci již jednou krajský soud rozhodoval a rozsudkem ze dne 31. 7. 2023, č. j. 20 Ad 1/2023-39, rozhodnutí žalovaného ze dne 16. 11. 2022 zrušil a věc mu vrátil k dalšímu řízení. Po vrácení věci však žalovaný nedoplnil skutková zjištění, pouze nechal vypracovat PK MPSV nový posudek, který však vycházel ze starých podkladů z roku 2021 a 2022. Posudková komise v novém posudku nezohlednila závěry krajského soudu, původní posudek zkopírovala a nedoplnila do něj nové úvahy.
11. Žalobkyně namítala, že krajský soud v Ostravě v rozsudku ze dne 31. 7. 2023 vyčerpávajícím způsobem vysvětlil, proč je rozhodnutí žalovaného nepřezkoumatelné, žalovaný se však jeho závěry neřídil. PK MPSV citovala v posudku závěry MUDr. Č. z jejího psychiatrického vyšetření z 13. 1. 2022 a kontroly ve dnech 17. 2. 2022 a 27. 6. 2022, kde je popisováno životní období žalobkyně v předchozích letech, zmínila i sociální šetření ze dne 8. 12. 2021, tj. z doby 2 roky před vydáním nynějšího posudku. Ze závěru sociálního šetření lze zřejmě zjistit, že žalobkyně je mobilní, plně orientovaná, komunikuje, spolupracuje, zvládá i písemnou komunikaci, telefon, čte, nají a napije se sama, připraví si i jednoduché jídlo. Přitom právě k

oněm závěrům vznesl soud ve zrušujícím rozsudku zcela zásadní výhrady a označil daný postup za nepřezkoumatelný a za odtržený od skutkových zjištění. K těmto krajským soudem nastíněným problémům se jak PK MPSV, tak žalovaný nevyjádřili.

12. Žalobkyně měla za to, že je posudek PK MPSV nepravdivý, chybí v něm provázanost se skutečným zdravotním stavem a schopnostmi žalobkyně v roce 2023. Provádění osobní hygieny jak při koupeli ve sprchovém koutě, tak i při vyprazdňování jsou bez cizí pomoci její sestry absolutně nemyslitelné. Žalobkyně nepozná okamžik, kdy se má umýt, co vše si má umýt a jak, je v tom směru absolutně nedůsledná, nesebekritická, osobní hygienu provádí pouze pod přímým osobním dohledem i fyzickou pomocí, jinak danou aktivitu ukončí, neboť nerozeznává mezi pojmy mýt a umýt. V minulosti bylo zmíněno pomočování, což souvisí s inkontinencí a nutností používat hygienické pomůcky, což ovšem žalobkyně sama neposoudí a zůstane v prádle a vložkách promočených do doby, než je jí sděleno, že se má svléknout, umýt, osušit a znovu obléknout to a to. Není pravdou, že žalobkyně dojíždí sama 2x týdně autobusem do chráněných dílen, protože ji k této cestě musí někdo připravit a vypravit, zajistit nastoupení do autobusu a obdobně pak postupovat při návratu.
13. Žalovaný v napadeném rozhodnutí uvedl, že např. za neschopnost hygieny se nepovažuje preventivní přítomnost druhé osoby. Žalovaný nepředložil jediný důkaz, že přítomnost druhé osoby je pouze preventivní. To však není v souladu se skutečným stavem, jelikož na žalobkyni, stojící ve sprchovém koutě, není třeba toliko dohlížet, ale je třeba ji pomoci. Žalobkyně si sama také nepřipraví stravu, nenaplňuje opuštění domácnosti, sama si nevybere přijatelný oděv pro tu kterou společenskou či turistickou událost, není schopna sama pečovat o své zdraví a už vůbec ne o domácnost.
14. V průběhu správního řízení pečující osoba o žalobkyni uvedla, že *„sestra neumí vůbec pečovat o domácnost, u veškeré hygieny potřebuje dohled, neučesá se sama pokud ji neřeknu, neumí se pořádně osprchovat, je během pár hodin velmi cítit, pokud ji neosprchuji já, potřebuje dohled na oblečení, je schopna v zimě jít ven v mikině a to ještě velmi špinavé a boty si neobuje pořádně, ale šlape po patách, musí být dohled na brání léků, neobjedná se k lékaři, léky nezařídí, nezajede si nikam kromě dílen MHD protože nikam netrefí, má problém s přejídáním se, nezvládne dodržovat dietní režim, díky mě, že jsem ji omezila stravu zhubla 28 kg za rok, vážila 154 kg, neumí ovládat spotřebiče, hospodařit s penězi, je velmi důvěřivá a komunikativní, nerozumí např. o kolik jí zvýšili důchod nebo když byla na zákroku v nemocnici, tak proč tam byla apod, má inkontinenci jak stolice, tak moči a klidně bude chodit celý den pokálená i pomočená, není schopna dodržovat denní režim, pokud ji nechám být, tak celý den prospí, přijde jen na jídlo. Prostě je to dítě, které má různé nálady, záchvaty vzteku atd.“* Uvedená tvrzení žalovaný v napadeném rozhodnutí nijak nevyvrátil.
15. Žalobkyně uzavřela, že absence náležitého odůvodnění je vadou řízení, které činí rozhodnutí žalovaného nezákonným. Stanoví-li zákon 10 hodnotících kritérií pro schopnost zvládat základní životní potřeby, pak se jeví žádoucím vypořádat se se všemi jednotlivě i v jejich vzájemných souvislostech, a nikoliv vše pouze bagatelizovat tvrzením, že žalobkyni vlastně nic neschází a je plně soběstačná.
16. Z uvedených důvodů žalobkyně navrhla, aby krajský soud napadené rozhodnutí zrušil a věc žalovanému vrátil k dalšímu řízení.

IV. Vyjádření žalovaného

17. Žalovaný ve vyjádření k žalobě podrobně popsal průběh správního řízení, zopakoval závěry uvedené v posudku PK MPSV a v napadeném rozhodnutí. Žalovaný sdělil, že sociální šetření bylo provedeno dne 18. 10. 2022 za přítomnosti žalobkyně a pečující osoby a po celou dobu odvolacího řízení jej žalobkyně nezpochybnila. Žalovaný vycházel z podkladů z roku 2021 a 2022, jelikož správní řízení bylo zahájeno dne 2. 12. 2021 a k tomuto datu PK MPSV posuzovala zdravotní stav žalobkyně a k novým podkladům nemohla přihlédnout.
18. Žalovaný se následně zabýval jednotlivými základními životními potřebami, konkrétně ZŽP mobilita, orientace, komunikace, stravování, oblékání a obouvání, tělesná hygiena, výkon fyziologické potřeby. Srovnával závěry sociálních šetření z roku 2021 a 2022 a vysvětloval, zda je žalobkyně schopna danou ZŽP zvládat či nikoli. U ZŽP doplnil, že není nutné rozebírat a zdůvodňovat každou z aktivit této základní životní potřeby, neboť uvedené informace lze vztáhnout i na zvládání dalších aktivit této základní životní potřeby, což vyplývá i z rozsudku Krajského soudu v Plzni ze dne 30. 9. 2020, sp. zn. 16 Ad 82/2019.
19. Žalovaný uvedl, že dle doložené zdravotnické dokumentace je žalobkyně lucidní, orientovaná ve všech směrech, paměť, komunikace a řeč jsou přiměřené, chování taktéž, intelekt má snížený, visus obou očí 10/11, sluch na 4 m v normě. Žalobkyně má horní i dolní končetiny v pořádku. V chráněné dílně, kam jezdí sama 2x týdně autobusem a kde je v čase od 8:30 hod. do 14:30 hod., navléká korálky, takže není pochyb o tom, že má i zachovanou jemnou motoriku, je tedy schopna uchopit sprchu a např. se vsedě osprchovat. Kognitivní postižení žalobkyně je lehké, pokud se tedy sama naučila jezdit MHD, nastoupí, vystoupí, dojde do chráněné dílny, je schopna dělat nějaké činnosti, které se naučila, je zcela jistě schopna se naučit i osprchovat. Trpí lehkou mentální retardací a je tedy předpoklad, že je schopna se v této oblasti zaučit. Pokud někdo žalobkyni umyje, tak motivaci a prostor k učení ztrácí, a navíc to vede i k hyperprotektivní péči ze strany pečujících osob. U osob s lehkou mentální retardací je vhodné rozvíjet jejich dovednosti a kompenzovat nedostatky např. facilitačními a kompenzačními pomůckami.
20. PK MPSV posuzovala zdravotní stav žalobkyně k datu podání návrhu, tj. k datu 2. 12. 2021. Žalobkyni však nikdo v průběhu tohoto řízení nebránil v tom, aby si při zhoršení zdravotního stavu na úřadu práce kdykoliv podala nový návrh.
21. Podle žalovaného, pokud se rozhodla o žalobkyni pečující osoba pečovat a opustit kvůli tomu zaměstnání, je to její svobodná volba a její rozhodnutí nelze klást k tíži správnímu orgánu. Dle ustanovení § 7 odst. 1 zákona o sociálních službách se příspěvek poskytuje osobám závislým na pomoci jiné fyzické osoby. Tímto příspěvkem se stát podílí na zajištění sociálních služeb nebo jiných forem pomoci při zvládání základních životních potřeb. Účelem příspěvku na péči je pouze se podílet na úhradě zvolené formy pomoci, kterou si může oprávněná osoba zvolit s ohledem na její potřeby, dostupnost služeb či jiných kritérií. Výše příspěvku na péči se nestanovuje dle zvolené formy poskytované pomoci, ale dle rozsahu schopnosti zvládat základní životní potřeby, jež vychází z posouzení zdravotního stavu oprávněné osoby.
22. Z uvedených důvodů navrhl, aby krajský soud žalobu zamítl.

V. Posouzení věci krajským soudem

23. Krajský soud přezkoumal napadené rozhodnutí v mezích uplatněných žalobních bodů, ověřil přitom, zda rozhodnutí netrpí vadami, k nimž by musel přihlédnout z úřední povinnosti, a vycházel ze skutkového a právního stavu, který tu byl v době rozhodnutí

žalovaného [§ 75 odst. 1, 2 zákona č. 150/2002 Sb., soudní řád správní, ve znění pozdějších předpisů, dále jen „s. ř. s.]. Ve věci rozhodl bez jednání, neboť s tímto postupem účastníci řízení souhlasili (§ 51 odst. 1 s. ř. s.).

24. Pro nyní posuzovanou věc je rozhodné, že o ní krajský soud již jednou rozhodoval. V rozsudku ze dne 31. 7. 2023, č. j. 20 Ad 1/2023-39, krajský soud podrobně a srozumitelně popsal, jak má žalovaný v dalším řízení postupovat. Mimo jiné vyslovil, že *„žalovaný vycházel pro účely posouzení požadavku žalobkyně na vyšší výši příspěvku na péči z konečného závěru, že žalobkyně je schopna zvládat „tělesnou hygienu“, „osobní aktivity“, „orientaci“, „stravování“, „oblékání a obouvání“ a „výkon fyziologické potřeby“ (ve smyslu § 9 zákona o sociálních službách ve spojení s prováděcí vyhláškou), nemá jeho závěr oporu ve spisech a bez dalšího doplnění neobstojí“*.
25. Podle § 78 odst. 5 s. ř. s. právním názorem, který vyslovil soud ve zrušujícím rozsudku nebo rozsudku vyslovujícím nicotnost, je v dalším řízení správní orgán vázán. Nerespektování právního názoru soudu je samo o sobě důvodem pro zrušení napadeného rozhodnutí pro nezákonnost (rozsudek NSS č. j. 5 A 110/2002-25).
26. Vzhledem k tomu, že žalovaný nerespektoval rozhodnutí krajského soudu ze dne 31. 7. 2023, č. j. 20 Ad 1/2023-39 (dále jen „rozsudek ze dne 31. 7. 2023“), shledal krajský soud žalobu důvodnou.
27. Ze správního spisu krajský soud zjistil, že žalovaný nechal vypracovat nový posudek posudkové komise MPSV. V žádosti o doplnění posudku ze dne 11. 9. 2023 komisi sdělila, že se dle krajského soudu PK MPSV *„nevypořádala k oduznaným základním životním potřebám tělesná hygiena a osobní aktivity. Dále se nevěnovala jednotlivým dílčím aktivitám vymezeným dle přílohy č. 1 vyhlášky č. 505/2006 Sb., kdy nezvládnutí, byť jen jedné z vymezených aktivit znamená nezvládnutí dané životní potřeby. Krajský soud dále namítá pochybnosti při hodnocení základních životních potřeb: tělesná hygiena, osobní aktivity, orientace, komunikace, stravování, oblékání a obouvání, výkon fyziologické potřeby, což blíže zdůvodňuje v rozsudku, který Vám posíláme přílohou k bližšímu seznámení.“*
28. Posudková komise MPSV zpracovala nový posudek ze dne 26. 10. 2023, který však považuje krajský soud za zcela nepřesvědčivý. PK MPSV se neřídila jak výzvou k doplnění posudku, tak závěry krajského soudu. Do posudku sice uvedla, že ve věci rozhodoval krajský soud a shrnula, k čemu jí zavázal. Do vlastního posouzení se však závěry krajského soudu nijak nepromítly. Žalovaný z těchto závěrů následně bez dalšího vycházel. K tomu je třeba uvést, že správní orgán (a ostatně ani soud samotný) sice není nadán odbornými medicínskými znalostmi, a nemůže si tudíž sám vytvořit odborný úsudek o schopnosti či neschopnosti posuzovaných osob zvládat ZŽP, přičemž takové posouzení může učinit toliko a výhradně posudkový orgán (viz např. rozsudek Krajského soudu v Ostravě ze dne 17. 9. 2015, č. j. 20 Ad 87/2014-28). Za této situace bylo ale povinností žalovaného přinejmenším ověřit, zda přílehou, přesvědčivou a úplnou odpověď na vznášené námitky obsahuje (alespoň) posudek, s jehož důvody se žalovaný ztotožnil, a pokud nikoliv, trvat na vysvětlení konkrétních sporných otázek, popř. bylo-li mu jejich řešení na základě posudku zřejmé, doplnit tuto chybějící výslovnou reakci na argumentaci účastníka sám. Na tuto svoji povinnost žalovaný již podruhé zcela rezignoval.
29. PK MPSV nově shledala, že žalobkyně není schopna zvládat ZŽP osobní aktivity. Ke zvládání ZŽP tělesná hygiena uvedla, že žalobkyně do sprchového koutu je schopna vstoupit

sama (je schopna použít hygienické zařízení), na stoličce je schopna dosáhnout i na intimní partie, je schopna se sama osušit (je schopna dodržovat tělesnou hygienu, mýt si a osušovat jednotlivé části těla, provádět celkovou hygienu, česat se, provádět ústní hygienu). Má pouze lehký kognitivní deficit, nemá poruchu hybnosti horních končetin, je plně mobilní. Připomínání a kontrola této ZŽP pečující osobou neznámá, že ji posuzovaná nezvládá.

30. K ZŽP tělesná hygiena krajský soud však v rozsudku ze dne 31. 7. 2023 uvedl, že v případě této základní životní potřeby posudková komise dostatečně nezohlednila výsledky sociálního šetření. Z něho se podává, že žalobkyně nemá potřebu hygieny o svou osobu, pečující ji musí navádět. Pokud se žalobkyně sprchuje sama, je to nedostatečné. Základní hygienu by žalobkyně sama nevykonala, vždy ji upozorňuje pečující osoba, vyzve ji, ať hygienu provede. To se týká i mytí vlasů, zubů. Posudek posudkové komise je ve vztahu k uvedené základní životní potřebě nutno považovat za rozporný, neúplný a nepřesvědčivý, nehledě na to, že není zřejmé, v čem spočívá změna oproti předchozímu hodnocení v roce 2018. PK MPSV v novém posudku ze dne 26. 10. 2023 ale tyto závěry krajského soudu nijak nezohlednila. Nezabývala se výsledky sociálního šetření, nesrovnala v něm učiněné závěry s konkrétním stavem žalobkyně, ani neosvětlila, v čem se změnil žalobkynin stav od roku 2018, kdy byla shledána neschopnou zvládat ZŽP tělesná hygiena a bylo třeba danou ZŽP oduznat.
31. Při posuzování stupně závislosti je třeba vycházet z posudkových kritérií obsažených v ustanovení § 1 až § 2c vyhlášky. Pokud z podkladů lékařského posudku vyplývá, že posuzovaný *některou z aktivit* nutných pro celkové zvládnutí určité životní potřeby sám a bez pomoci jiné osoby nezvládá, a orgány lékařské posudkové služby přesto takovou základní životní potřebu považují za zvládanou, je jejich povinností tento závěr dostatečně a přesvědčivě odůvodnit (srov. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 2. 4. 2014, č. j. 3 Ads 50/2013–32). To se však v posuzované věci nestalo. Z posudku a ani z napadeného rozhodnutí se nepodává, zda v roce 2018 došlo k posudkovému omylu či zda u žalobkyně došlo ke zlepšení zdravotního stavu v takové míře, že danou ZŽP nově zvládá. Žalovaný se pokusil úvahy ohledně tělesné hygieny doplnit na straně 9 třetí odstavce napadeného rozhodnutí, ale nadále odpovědi na stěžejní otázky neobsahuje.
32. Krajský soud v rozsudku ze dne 31. 7. 2023 vyslovil, že se žalovaný dostatečně nezabýval tím, zda žalobkyně zvládá ZŽP. Konkrétně uvedl:
33. Za nedostatečné považuje krajský soud také posouzení schopnosti „orientace“. U žalobkyně se sice nejedná o postižení zraku (žalobkyně má nosit brýle) a sluchu, ale o postižení duševní. Žalobkyně trpí bipolární afektivní poruchou a lehkou mentální retardací. Jak plyne z citované vyhlášky, při vyhodnocování potřeby orientace je nutné hodnotit mimo jiné schopnost orientovat se v přirozeném sociálním prostředí a schopnost orientovat se v obvyklých situacích a přiměřeně v nich reagovat. Toto hodnocení ovšem v posudku posudkové komise schází. Jak plyne z § 3 písm. d) zákona o sociálních službách, přirozeným sociálním prostředím se rozumí rodina a sociální vazby k osobám blízkým, domácnost osoby a sociální vazby k dalším osobám, se kterými sdílí domácnost a místa, kde osoby pracují, vzdělávají se a realizují běžné sociální aktivity. V případě žalobkyně přirozeným sociálním prostředím není toliko její rodina a sociální vazby k osobám blízkým, ale také sociální vazby k dalším osobám, s nimiž žalobkyně přichází do kontaktu v chráněné dílně. K tomu, jaká je schopnost orientace žalobkyně v sociálním prostředí chráněné dílny, kde pravidelně realizuje své sociální aktivity, se posudek nevyjadřuje vůbec. Za tohoto stavu zjištěné schopnosti

žalobkyně zvládat dílčí aktivity vztahující se k této základní životní nelze považovat za náležitě zjištěné.

34. Ke zvládnání ZŽP „komunikace“ krajský soud uvedl, že v záznamu ze sociálního šetření se konstatuje, že dle sdělení pečující osoby má žalobkyně dotykový telefon, který používá s pomocí pečující osoby. Je schopna sice napsat SMS, ale telefon jí musí nastavit pečující osoba. Je schopna se dovolat, ale činí jí to problémy. Hovor přijme až po několikaté. Již z těchto zjištění je zřejmé, že žalobkyně nezvládá všechny aktivity v rámci základní životní potřeby „komunikace“. K tomu, zda žalobkyně je schopna porozumět a porozumět i psanou zprávou, porozumět všeobecně používaným základním obrazovým symbolům nebo zvukovým signálům a používat běžné komunikační prostředky, se posudek posudkové komise vůbec nevyjadřuje. Posudek posudkové komise je i v tomto směru neúplný a nepřesvědčivý.
35. Podle krajského soudu v souvislosti se zvládnáním ZŽP „stravování“ ze sociálního šetření vyplynulo, že na začátku sociálního šetření pečující osoba přinesla žalobkyni snídani, kterou během šetření žalobkyně snědla a pila z hrnku, pečující osoba sdělila, že žalobkyni chystá i obědy i večere, musí hlídat množství jídla, protože žalobkyně nezná míru, pořádek by jedla. Pečující osoba sdělila, že hlídá pitný režim žalobkyně. Jestliže žalobkyni chystá jídlo pečující osoba, pak již toto vyvolává pochybnosti o její schopnosti zvládnout úkony vybrat si ke konzumaci hotový nápoj a potraviny.
36. K základní životní potřebě „oblékání a obouvání“ krajský soud uvedl, že se posudková komise vůbec nevypořádala s hodnocením schopnosti žalobkyně zvládat dílčí aktivity vztahující se k této základní životní potřebě, jakými jsou zejména rozeznání rubu a líce oblečení, schopnosti vrstvení oděvů, manipulace s oblečením v denním režimu a omezila se toliko na strohý závěr, že se žalobkyně sama obleče. Závěr posudkové komise, že žalobkyně zvládá tuto základní životní potřebu je v příkrém rozporu s výsledky sociálního šetření, z něhož vyplynulo, že oblečení chystá žalobkyni pečující osoba, která současně sdělila, že žalobkyně se neumí vhodně obléct, stále by nosila znečištěné oblečení, neumí oděv přizpůsobit počasí, v zimě je schopna jít ven pouze v tričku a na nohou mít nazouvací „kroksy“. Ne vždy rozezná rub a líc a musí být pečující osobou upozorněna.
37. Přestože odůvodnění krajského soudu ze dne 31. 7. 2023 bylo podrobné a srozumitelné, PK MPSV jím uváděné nesrovnalosti nijak nezhodnotila. Krajský soud nepředjímal, jak má posudková komise rozhodnout, ale sdělil jí konkrétní rozpory a bylo jejím úkolem posoudit, jak se promítnou do zvládnání jednotlivých základních životních potřeb. Posudková komise však jednotlivé ZŽP zhodnotila pouze v jednom odstavci na str. 4 posudku ze dne 26. 10. 2023 a shrnula, že posuzovaná je podle posledního sociálního šetření a doložených lékařských nálezů plně mobilní, orientovaná ve všech směrech, sama dojíždí do chráněných dílen, sama zajde na menší nákup, komunikující, má mobilní telefon. Má lehký kognitivní deficit, nemá poruchu hybnosti HKK ani DKK. Je tedy schopna si sama vybrat ke konzumaci hotový nápoj a potraviny, rozbalit, rozdělit stravu na menší kousky, samostatně se najíst a napít, přemístit nápoj na místo konzumace. Nezabývala se např. krajským soudem zdůrazněnou otázkou, že musí být žalobkyně hlídána co do množství sněženého jídla, jelikož „nezná míru“ (viz záznam ze sociálního šetření ze dne 19. 10. 2022, str. 2 třetí odstavec). Sama komise uvedla, že je stav žalobkyně komplikován monstrózní obezitou, proto omezování stravy může být (ale nemusí, pokud to PK MPSV vysvětlí) pro schopnost zvládat danou ZŽP důležité.

38. Je třeba připomenout, že v řízení o přiznání příspěvku na péči je stěžejním důkazem právě odborný posudek zdravotního stavu a závislosti na pomoci jiné osoby. Povahou takového posudku, jakož i na něj kladenými požadavky, se již opakovaně ve své rozhodovací činnosti zabýval Nejvyšší správní soud, který dovedl, že „se jedná sice o tzv. *povinný důkaz*, nicméně *nikoliv o závazné stanovisko či závazný podklad rozhodnutí*. Posudek podléhá *hodnocení správního orgánu, jeho správnost není nikterak presumována*. Ačkoliv odborné lékařské závěry posudku *nepodléhají hodnocení správních orgánů, neboť k tomu nemají správní orgány odborné lékařské znalosti, nezabývá je to povinností hodnotit provedené důkazy ve správním řízení, a tudíž i správnost posudku z hlediska jeho úplnosti a přesvědčivosti*“ (viz např. rozsudky Nejvyššího správního soudu ze dne 18. 3. 2010, č. j. 6 Ads 143/2009-60, či ze dne 22. 10. 2009, č. j. 3 Ads 48/2009-104).
39. Ačkoli bylo posouzení provedené PK MPSV nedostatečné, žalovaný z takto nepřesvědčivého posudku vycházel. Bylo však jeho povinností požadovat, aby se komise vyjádřila k oblastem, které vytyčil krajský soud v rozsudku ze dne 31. 7. 2023. Vzhledem k tomu, že lékařský posudek je rozhodujícím důkazem pro rozhodnutí o nároku na příspěvek na péči, má žalovaný povinnost zkoumat, zda z něj může vycházet, tedy hodnotit, zda je úplný a přesvědčivý. Pokud posudek tato kritéria nesplňoval, měl žalovaný povinnost nechat vypracovat doplňující posudek, který by dané otázky již řádně zodpověděl a zhodnotil by zdravotní stav a schopnosti zvládat základní životní potřeby v souladu se závěry krajského soudu, nebo nechat zpracovat posudek jinou posudkovou komisí. To se však nestalo, žalovaný se s nedostatečnými závěry žalovaného spokojil. Nenaplnění požadavků na přesvědčivost a úplnost posudku je vadou řízení před správním orgánem ve smyslu § 76 odst. 1 písm. b) s. ř. s., pro kterou musí krajský soud napadené rozhodnutí zrušit a věc vrátit žalovanému k dalšímu řízení (rozsudky NSS ze dne 29. 9. 2015, č. j. 4 Ads 167/2015-27, a ze dne 20. 12. 2018, č. j. 10 Ads 269/2018-27).
40. Pro úplnost krajský soud dodává, že žalovaný opětovně argumentuje závěry uvedenými v rozsudku Krajského soudu v Plzni ze dne 30. 9. 2020, č. j. 16 Ad 82/2019-62. Uvedeným rozsudkem se zabýval Nejvyšší správní soud a v např. v rozsudku ze dne 14. 11. 2023, č. j. 5 Ads 8/2023–25, jeho závěry zcela popřel. Konkrétně uvedl, že „*je nutné odmítnout výklad Krajského soudu v Plzni vyslovený v rozsudku ze dne 30. září 2019, č. j. 16 Ad 82/2019 62, podle jehož logiky by pro učinění závěru o schopnosti zvládat základní životní potřebu stačilo, aby posuzovaná osoba zvládla toliko jednu aktivitu vymezenou v příloze č. 1 k vyhlášce č. 505/2006 Sb. Tento závěr je v přímém rozporu se zněním zákonného ustanovení a nelze jej dovodit gramatickým, teleologickým ani historickým výkladem*“. Úvahy žalovaného podpořené argumentací Krajského soudu v Plzni nejsou správné. Jak již vyslovil Nejvyšší správní soud v rozsudku ze dne 2. 4. 2014, č. j. 3 Ads 50/2013-32, „*pro hodnocení schopnosti osoby zvládat základní životní potřeby za účelem zjištění stupně závislosti osoby je v rámci aplikace posudkových kritérií stanovených v § 1 až § 2c vyhlášky č. 505/2006 Sb., kterou se provádějí některá ustanovení zákona o sociálních službách, ve znění účinném od 1. 1. 2012 rozhodné nesplnění byť jen jedné z aktivit, které jsou pro schopnost zvládat určitou základní životní potřebu vymezeny v příloze k této vyhlášce, a to bez ohledu na příčinu dlouhodobě nepříznivého zdravotního stavu*“. Krajský soud se s uvedenými závěry plně ztotožňuje a neshledal důvod se od nich v posuzované věci jakkoli odchýlit.
41. Žalobkyně a žalovaný se také neshodovali v otázce provedení místního šetření. K tomu je třeba doplnit, že výsledek sociálního šetření je jedním ze stěžejních podkladů pro rozhodnutí o příspěvku na péči posuzované osoby a též o samotném stupni závislosti, neboť se při něm

zjišťuje schopnost samostatného života osoby v přirozeném sociálním prostředí z hlediska vlastní péče o vlastní osobu a soběstačnosti (srov. rozsudek NSS ze dne 30. 9. 2009, č. j. 4 Ads 50/2009-63). Zpravidla postačuje provést v průběhu správního řízení pouze jedno sociální šetření. Pokud však vyvstanou pochybnosti o dostatečnosti zjištění, změní se zdravotní stav posuzované osoby, anebo to z jiného relevantního důvodu posuzovaná osoba navrhne, je vhodné sociální šetření provést znovu. Není žádný důvod k tomu se domnívat, že správní řízení je omezeno na provedení pouze jednoho sociálního šetření (viz usnesení Nejvyššího správního soudu ze dne 6. 6. 2023, čj. 4 Ads 60/2023-36).

VI. Závěr a náhrada nákladů řízení

42. Soud shledal žalobu důvodnou, neboť závěry napadeného rozhodnutí nejsou dostatečně odůvodněné. Posudek PK MPSV není ve vztahu k posouzení nezvládnání základních životních potřeb přesvědčivý. Posudek PK MPSV je třeba v dalším řízení doplnit a vytýkané nedostatky odstranit. Soud proto napadené rozhodnutí zrušil a věc vrátil žalovanému k dalšímu řízení [§ 76 odst. 1 písm. a) i b) ve spojení s § 78 odst. 1 a 4 s. ř. s.].
43. O nákladech řízení krajský soud rozhodl ve smyslu § 60 odst. 1 s. ř. s., podle něhož nestanoví-li tento zákon jinak, má účastník, který měl na věci plný úspěch, právo na náhradu nákladů řízení před soudem, které důvodně vynaložil proti účastníkovi, který ve věci úspěch neměl. V dané věci měla plný úspěch ve věci žalobkyně, proto má právo na náhradu nákladů řízení. Krajský soud shledal, že náklady představují v projednávané věci odměnu právního zastoupení žalobkyně, spočívající v odměně za dva úkony právní služby dle § 11 písm. a) a d) vyhlášky Ministerstva spravedlnosti č. 177/1996 Sb., o odměnách advokátů a náhradách advokátů za poskytování právních služeb (dále jen „advokátní tarif“), konkrétně převzetí a příprava zastoupení a sepsání žaloby (v částce 1 000 Kč za jeden úkon), § 7, § 9 odst. 2 advokátního tarifu a náhradě hotových výdajů v částce 600 Kč za dva úkony právní služby dle § 13 odst. 4 advokátního tarifu. Zástupce žalobkyně není dle zjištění soudu plátcem DPH. Celková výše odměny za zastupování žalobkyně advokátem činí 2 600 Kč.

Poučení:

Proti tomuto rozsudku lze podat kasační stížnost ve lhůtě dvou týdnů ode dne jeho doručení. Kasační stížnost se podává ve dvojím vyhotovení u Nejvyššího správního soudu. V řízení o kasační stížnosti musí být stěžovatel zastoupen advokátem; to neplatí, má-li stěžovatel, jeho zaměstnanec nebo člen, který za něj jedná nebo jej zastupuje, vysokoškolské právnické vzdělání, které je podle zvláštních zákonů vyžadováno pro výkon advokacie.

Ostrava 15. srpna 2024

Mgr. Jana Volková
samosoudkyně

